

ALOMBOGÁR KÁRTEVŐ A BAROMFI TELEPEKEN

Kezelési útmutató baromfitartók és kártevőirtó
szakemberek számára

Készítette: Agrosol 2000 Kft, 2019

01

Amit az alombogárról tudni érdemes

MILYEN ÍZELTLÁBÚ KÁRTEVŐVEL KELL SZÁMOLNI A BAROMFITARTÓ TELEPEKEN?

A baromfitartó telepeken két jelentős ízeltlábú-kártevővel számolhatunk, amelyek szinte minden istállóban megtalálhatók erősebb vagy gyengébb fertőzés formájában.

A **madártetű-atka** (*Dermanyssus gallinae*) mellett az **alombogár**, vagy más néven **penészevő gabonabogár** (*Alphitobius diaperinus*) elszaporodása okozza a legtöbb problémát.

A mélyalmon rövid időtartam alatt nevelt **brojler állományokban inkább az alombogárral** lehet találkozni, míg a tenyésztő- vagy árutőzést termelő, hosszabb ideig egy helyben tartott baromfi esetében – akár ketreces, akár félig mélyalmos rendszerben – a madártetű-atka mellett az alombogár is megjelenik.

HOGYAN ISMERHETŐ FEL AZ ALOMBOGÁR?

A kifejlett alombogár ovális testformájú, fényes, sárgás-barna vagy barnás-fekete, 5-6 mm nagyságú bogár, a szárnyakon sávosan pontszerű mélyedésekkel. **Négy fejlődési szakasza van:** Pete – Lárva – Báb – Kifejlett bogár. Lárvája 2-11 mm hosszú, 3 pár lábbal rendelkező, fehértől a barna harántcsíkozott megjelenéssel.

Az alombogár biológiája

Európában közel 50 éve jelent meg, főként takarmánnyal hozták be más földrészekről és jutott el a baromfi telepekre, ahol a kedvező életfeltételeknek köszönhetően jelentősen elszaporodott.

Táplálkozása: Gyakorlatilag mindenevő. A takarmánytól a baromfi ürülékig minden elfogyaszt, amiben szerves anyagot talál. Szívesen fogyasztja pl. az épületek építő- és szigetelő anyagát is.

Szaporodása: Rendkívül szapora kártevő, a nőstény élettartama (3-12 hónap) alatt 2000 db-nál is több petét rak le. Felszaporodásukat az életkörülmények jelentősen befolyásolják, de számuk – irtás nélkül – néhány hónap alatt a milliós nagyságrendet is elérheti. A rovar teljes kifejlődéséhez 6-10 hét szükséges, ami nagyjából összhangban van a baromfi felnevelésének életciklusával is.

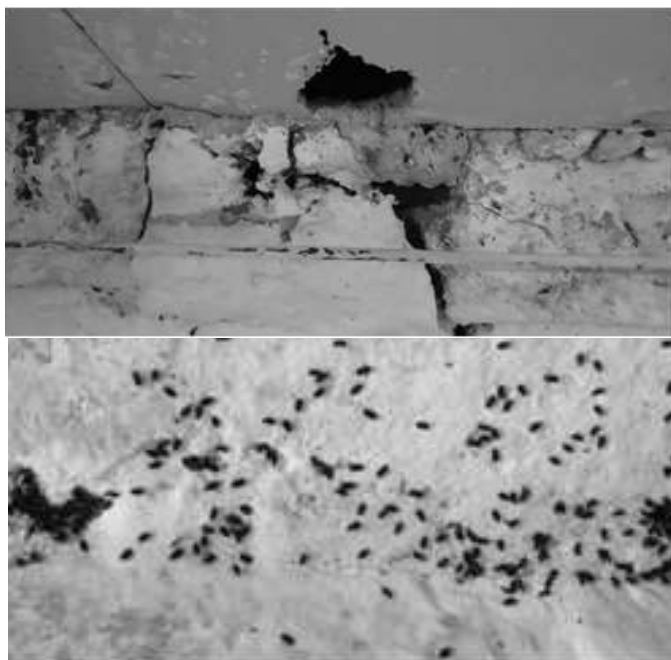
Életmódja: Általánosságban elmondható, hogy hideg- és fénykerülő rovar. Főként szürkületkor válnak aktívvá (ha nappal is láthatók, akkor már jelentősen elszaporodtak). A lárvák főként a baromfi telep épületének alom részében tartózkodnak (pl. az etetők és itatók környékén). Bábozódáshoz a rejtett helyeket (épület falazatának réseit, repedéseit, üregeket, illesztéseket, hőcserélőket) keresik. A kifejlett rovarok az épületen belül bárhol (akár a plafonon is) előfordulhatnak, leggyakrabban 1 méteres magasságban helyezkednek el.

Az alombogár jelenléte főként akkor érzékelhető, amikor:

- A baromfiállományt eltávolítják: érzékelik a csökkenő hőmérsékletet, páratartalmat és azonnal rejtékhelyeket kezdenek keresni.
- Az almot megmozgatják: az alombogár populáció elindul az épületben és az épület környékén búvóhelyet keresni, ahol átvészeli az új alom és állomány betelepítéséig tartó időszakot.
- Elhullott állat van a helyiségben (szerves táplálék, amit gyorsan megtalálnak).

02

Az alombogár okozta problémák a baromfi telepeken

MIÉRT A BAROMFITELEPEKEN JELENTKEZIK AZ ALOMBOGÁR PROBLÉMA?

A baromfitelepeken a baromfi-állomány jelenlétekor számos olyan feltétel adott, amely szükséges az alombogarak felszaporodásához, így:

- a baromfi tartó telepek sajátos klímája (magas hőmérséklet és páratartalom) kedvező életteret biztosít
- az alomra szóródó takarmány biztos táplálékforrás
- az alom, mint élettér és rejtékhely kedvez a szaporodásuknak
- az épületen lévő rejtékhelyet biztosító számtalan rés, repedés, üreg vonzó a kártevő számára
- a szabályozó hőcserélők jelenléte bejutási lehetőséget és rejtékhelyet ad
- a nem megfelelő gondossággal és szakértelemmel végzett kártevőirtás lehetőséget ad az elszaporodásra.

MIÉRT KÁROS AZ ALOMBOGÁR FELSZAPORODÁS A BAROMFI TELEPEKEN?

A felszaporodott alombogár állomány nem csak látványra zavaró, de a haszonállatok szempontjából is nem kívánatosnak tekinthető, így pl.:

FERTŐZÉSI FORRÁS: Az alombogár több, járványt okozó kórokozó (pl. E.coli, Salmonella spp., treptococcus spp., stb.) fertőző forrása lehet;

TAKARMÁNY HASZNOSÍTÁSI PROBLÉMÁK: a brojlercsirke előállítás legfontosabb mutatója az 1kg élőállat előállítására fordított takarmány mennyisége, ezt az értéket az alombogár nagy számú jelenléte több okból is ronthatja. Így:

- A nagy számú alombogár jelentős mennyiségű takarmányt fogyaszt
- A felszaporodott alombogár állomány nyugtalanra teszi a haszonállatokat, csökkentve takarmány-hasznosítási képességüket.
- A baromfik felcsipegethetik az alombogarakat. Az alombogár és lárvája olyan anyagot tartalmaz, amely teltség érzetet kelt a csirkékben, ezáltal csökken a takarmány felvételük.

ÉPÜLET ÁLLAGROMLÁSA ÉS ÜZEMELÉSI KÖLTSÉGEK NÖVEKEDÉSE az alábbi okokból kifolyólag:

- Az alombogár komoly károkat tud okozni az épület szigetelésében, falazatában és annak kötőanyagában azzal, hogy búvóhelyet keres magának és szétrágja azt, rontva az épületek állagát. Az épületek karbantartása, felújítása nagyobb költségráfordítást igényel.
- A szigetelőanyagok tönkretételével jelentősen megnövelheti a hűtési és fűtési költségeket.
- A hőmérséklet szabályozó berendezések hőcserélői ideális rejtőzködő helyek, amelyet előszeretettel használnak bábozódásra. Ennek hatására a hőcserélők hatásfoka 20-40%-kal is csökkenhet, jelentősen megnövelve a fűtési/hűtési költségeket.

03

Amit az alombogár elleni védekezésről tudni érdemes I.

A KÁRTEVŐK ELLENI VÉDEKEZÉS JAVASOLT LÉPÉSEI MÉLYALMOS RENDSZERBEN - ELŐKEZELÉS

FONTOS, hogy az alombogarak elleni védekezést az technológiai fázisokhoz igazítva tervezzük meg és azt időben, megfelelő minőségben hajtsuk végre!

Cél, hogy minél kevesebb rovar tudjon rejtekhelyre vonulni, illetve az új alom/állomány betelepítésekor előjövő alombogarak olyan méregmezővel találkozzanak, amely elpusztítja őket.

Kitelepítés előtti sávpermetezés a rejtekhelyre vonuló alombogarak irtása céljából: az állomány vágóhídra történő elszállításakor – a csökkenő hőmérséklet és páratartalom hatására – az alombogarak tömegével vonulnak rejtekhelyekre, ilyenkor nagy tömegben találkozunk velük az istálló falain (kívül és belül egyaránt).

AZ ALOMBOGÁR IRTÁSA NAGY ODAFIGYELÉST IGÉNYEL A KÁRTEVŐ GYORS SZAPORODÁSA, KIVÁLÓ REJTŐZKÖDŐ KÉPESSÉGE, ÉS A KEZELENDŐ FELÜLETEK MILYENSÉGE, ÁLLAPOTA, VALAMINT AZ EGYÉB FERTŐTLENÍTŐ SZEREK HASZNÁLATA MIATT.

AZ ALOMBOGÁR IRTÁSÁT A BAROMFI-ÁLLOMÁNY „TURNUSVÁLTÁSAKOR”, AZ ÚJ ÁLLOMÁNY BETELEPÍTÉSE ELŐTT, ILLETVE SZERVIZ IDŐSZAKBAN LEHET ELVÉGEZNI.

Az épület külső részén a kitelepítést megelőző napon javasolt a falazat 1 méter magasságban történő sávpermetezése, a nyílászárók környékének permetezése, illetve a fal és a tető találkozásánál az épület körbepermetezése, hogy az épületből kimenekülő alombogarak méregmezőbe érjenek.

Az állomány elszállítását követően a lehető leghamarabb az épület belsejében is el kell végezni 1-2 méter magasságban a falazat sávpermetezését ugyanezen okból kifolyólag.

04

Amit az alombogár elleni védekezésről tudni érdemes II.

A KÁRTEVŐK ELLENI VÉDEKEZÉS JAVASOLT LÉPÉSEI MÉLYALMOS RENDSZERBEN - TAKARÍTÁS

1. Alomkihordás: Az épület réseiben, repedéseiben rejtkehelyre vonult rovarok mellett az **alom is potenciális fertőző forrás**. Az állomány elszállítása után az almot olyan távolságra kell szállítani, ahonnan az imágók már nem tudnak visszatelepülni. Ennek megfelelően az **almot javasolt a teleptől legalább 2-3 km távolságra elhelyezni**, mert még ilyen távolságból is képesek az elszállított alomból visszatérni.

2. Takarítás, mosás, tisztítás: Az alom eltávolítása után az épületet alaposan ki kell takarítani, a söprés során összegyűlt bogarakat el kell égetni. A falakat és a padozatot magas nyomású vízzel javasolt tisztára mosni, ami pormentességet biztosít a falazaton, a berendezéseken és a padozaton.

A poros, szennyezett felület csökkenti vagy akár meg is szünteti a fertőtlenítő és rovarirtó szerek működésének hatékonyságát!

A mosást követően bármilyen fertőtlenítő szer, vagy rovarirtó szer csak akkor juttatható ki, ha a felületek teljes mértékben megszáradtak!

A vizes felület egyenetlen hatóanyag eloszlást és a hatóanyagok hidrolízises bomlását eredményezi, ezzel csökkentve, vagy megakadályozva a hatás-kifejtésüket!

3. Épület karbantartás, meszelés: a rések, repedések javítása, illetve a meszelés során olyan anyagok kerülnek a felületre, amelyek erős lúgos kémhatással bírnak.

A lúgos kémhatás miatt az ilyen felületekre kijuttatott kémiai anyagok (fertőtlenítő, rovarirtó szerek) bomlanak, roncsolódnak, hatásukat nem tudják kifejteni.

Fontos, hogy meszelt felületre csak annak teljes száradása után juttassunk ki bármilyen fertőtlenítő, vagy rovarirtó szert!

4. Fertőtlenítés: Az istálló tisztítása és száradása, illetve a javítási munkák után kell elvégezni a gomba, baktérium és vírus elleni fertőtlenítést. Amennyiben magas koncentrációjú lúgos fertőtlenítő szert (is) alkalmaznak, úgy azt az egyéb fertőtlenítő szer(ek) előtt kell kijuttatni és megvárni, amíg a felület teljesen megszárad.

05

Amit az alombogár elleni védekezésről tudni érdemes III.

A KÁRTEVŐK ELLENI VÉDEKEZÉS JAVASOLT LÉPÉSEI MÉLYALMOS RENDSZERBEN - IRTÓSZERES KEZELÉS

Betelepítés előtti rovarirtószeres védekezés: Célja, hogy olyan méregmezőt biztosítsunk az épületben, amely a rejtékhelyükről előbúvó bogarakat és lárvákat elpusztítja.

A megfelelő hatékonyság elérése céljából fontos, hogy:

- Az alombogár elleni védekezést közvetlenül az új alom bekerülése előtt végezzük el;
- A rovarirtószeres kezelést követően már egyéb fertőtlenítés, vagy takarítás, mosás ne történjen;
- Tiszta, száraz felületre juttassuk ki a rovarirtó szert;
- Az épület teljes belső falazatát, padlózatát és a berendezéseket (különös figyelemmel a hőcserélőkre) megfelelő dózisú rovarirtószerrel kell lepermetezni.

Figyelem: az irtószeres kezelés **csak akkor lehet hatásos, ha az előkészítési folyamat megfelelő fázisában végzik el!** A nedves felületre felvitt irtószer vagy az irtószeres kezelés után végzett bármilyen vizes mosás, vagy savas/lúgos fertőtlenítőszeres kezelés inaktívvá teszi az irtószeres védekezést.

06

Amit az alombogár elleni védekezésről tudni érdemes IV.

FONTOS TUDNIVALÓK AZ IRTÓSZERES KEZELÉSHEZ

Az irtószeres kezelés csak akkor lesz eredményes, ha megfelelő hatékonyságú rovarirtószert használnak!

- Fontos - többek között - hogy a terméknek **taglózó hatása és hosszú hatástartama is legyen**. Előnyös a mikrokapszulázott hatóanyagot tartalmazó irtószer alkalmazása, amely biztosítja a hatóanyag folyamatos aktiválódását és porózus felületen is ki tudja fejteni hatását.
- Az irtószer használata előtt mindig ellenőrizték, hogy az adott rovarirtószer alkalmazása **engedélyezett-e baromfik környezetében**, illetve alombogár irtására (ezt a <http://www.oek.hu/ika> honlapon, a termék engedélyokiratát keresve lehet gyorsan ellenőrizni).
- A baromfitelegeken alkalmazott irtószereknek **alacsony humántoxicitással kell rendelkeznie**.

TERMÉKAJÁNLAT

Az Agrosol 2000 Kft által forgalmazott **BOMBEX®FARUMY® rovarirtó koncentrátum** megfelel mindazoknak a fenti feltételeknek, amelyek az alombogár hatékony irtásához, illetve a fertőzöttség megfelelő szinten tartásához szükségesek.

A 10,7 % cifenotrin + 1,1 % pralletrin hatóanyag tartalmú, egyedülálló ZW formulációjú termék mikrokapszulázott formulája porózus és abszorbeáló felületen is hatékonyan működik, hatástartama akár 90 napig is lehet.

Ajánlott kijuttatási dózis: alombogarak irtása esetén 100 ml/5 liter víz dózisban kell a munkaoldatot elkészíteni, az így elkészített 5 literes munkaoldat 100 m² felület kezelésére elegendő.

A termék II. kategóriás, biocid besorolású termék (professzionális felhasználásra forgalmazható). A hatályos jogszabályok értelmében csak a jogszabályban előírt végzettséggel és engedéllyel rendelkező szakember által vásárolható!

07

Amit az alombogár elleni védekezésről tudni érdemes V.

A KÁRTEVŐK ELLENI VÉDEKEZÉS JAVASOLT LÉPÉSEI MÉLYALMOS RENDSZERBEN - BETELEPÍTÉSRE FELKÉSZÜLÉS

Almozás: A kitakarított, fertőtlenített és rovarirtó szerrel kezelt (méregmezővel ellátott) istállóba lehet az új almot elhelyezni, fokozottan ügyelve arra, hogy az alom ne legyen rovarral szennyezett!

Takarmánysiló takarítás: A teljes védelem érdekében az istállóhoz tartozó takarmánysilót ki kell üríteni és az alsó részét ki kell takarítani állományváltáskor.

Ügyelni kell arra is, hogy a silóba tiszta, alombogár fertőzéstől mentes takarmány kerüljön (ehhez érdemes egy kisebb takarmány mintát pár napig megfigyelés alatt tartani).

MONITORINGOZÁS

Tekintettel arra, hogy az alombogár fertőzöttség mértéke (azok rejtőzködő életmódja miatt) nem, vagy csak nehezen érzékelhető, az új baromfiállomány betelepítését követően javasolt monitoring eszköz (ún. Arends féle csőcsapda) kihelyezése, amellyel mérhető az alombogár fertőzöttség mértéke és tervezhető, hogy a következő szervizidőszakban milyen mértékű irtószeres kezelésre van szükség.

A csapdák beszerzésével és a monitorozással kapcsolatos további információkért keresse Dr. Merényi Lászlót.

08

Az alombogár elleni védekezés egyéb nevelési rendszerekben

AZ ALOMBOGÁR ELLENI VÉDEKEZÉS MÉLYALMOS, TRÁGYAANKNÁS, TOJÓFÉSZKES RENDSZERBEN

Az ilyen rendszerű épületekben (ahol rendszerint tenyésztójt termelnek) az **alombogár és a madártetű-atka akár együtt, akár külön is előfordulhat.**

Az istálló mélyalmos részére az előzőekben leírtak érvényesek, azzal az eltéréssel, hogy itt a **trágyaakna kiürítésére**, valamint az aknafedő rácsok alsó és felső felületének és a **tojófészkek külső-belső kezelésére** is figyelmet kell fordítani. Az ülőrudakról a beszáradt szennyeződést (belső) minden esetben el kell távolítani és ezeket is kell rovarirtó szerrel kezelni.

Különös figyelmet kell fordítani az **összeeresztéseknél lévő hézagok megfelelő kezelésére.**

AZ ALOMBOGÁR ELLENI VÉDEKEZÉS KETRECES ÁRUTOJÁST TERMELŐ RENDSZERBEN

A baromfi elszállítása után az épületet ki kell takarítani és elő kell készíteni a fent leírtak szerint azzal a kiegészítéssel, hogy a **trágyaaknát is ki kell üríteni**, kimosni, az istálló belső berendezéseit le kell mosni, portalanítani.

A tojásválogató és tároló helyiséget is ki kell üríteni, kitakarítani.

A tojáskezelő helyiségekbe használt tojástálcák és papírdobozok – fertőzésveszély miatt - nem kerülhetnek vissza!

Az etető és itató technológiát és a trágyaszállító szalagot szintén meg kell tisztítani.

09

Járványvédelmi szabályok - valamennyi típusú telepre vonatkozóan I.

VALAMENNYI TÍPUSÚ TELEPRE ÉRVÉNYES JÁRVÁNYVÉDELMI SZABÁLYOK

Az alombogár elleni szakszerű védekezés mellett az újabb fertőzés elkerülése érdekében elengedhetetlen a járványvédelmi szabályzatban leírtak, de különösen az alábbi megelőző intézkedések betartása:

1. A telepet körbekerítéssel el kell zárni a környezettől úgy, hogy idegen személyek és állatok ne, vagy csak ellenőrzöttén juthassanak be a telepre.
2. A telep bejáratánál a telepre érkező személyek részére elkerülhetetlen a lábbeli fertőtlenítő kihelyezése és használata, illetve a járműveket fogadó kapunál a kerékfertőtlenítő megkerülhetetlen üzemeltetése (fertőtlenítő folyadékkal történő folyamatos feltöltése) az alombogár és más kártevők, kórokozók behurcolásának megakadályozása érdekében.
3. Minden istálló személybejárója előtt lábbeli fertőtlenítő „taposót” és kézfertőtlenítésre alkalmas kézmosót vagy fertőtlenítő oldatot kell elhelyezni és használni annak érdekében, hogy az istállók közötti mozgás során az átfertőződés megakadályozható legyen. Ennek használata az ott dolgozók számára kötelező.
4. Az istállóba lépni csak az ott használatos lábbelivel vagy egyszer használható lábbeli-védővel szabad.
5. A dolgozók a telepen csak az ott viselt munkaruhában léphetnek az istállóba. Nem a telepen dolgozó személyek, akiknek valamilyen ok miatt (karbantartás, állategészségügy, stb.) be kell lépni az istállóba, csak járványvédelmi overallban és lábbeli-védővel léphetnek be.

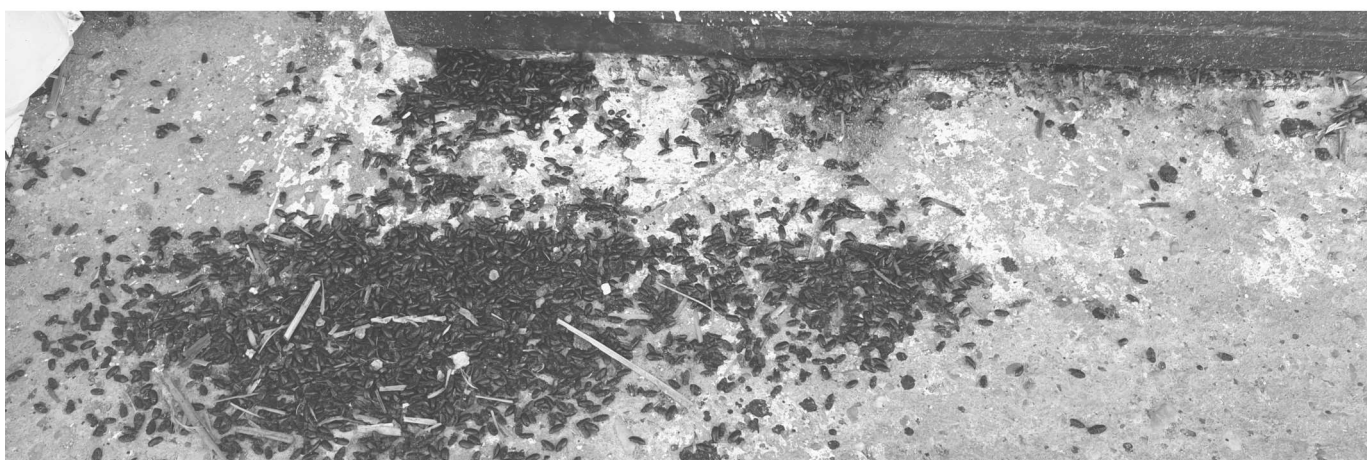

10

Járványvédelmi szabályok - valamennyi típusú telepre vonatkozóan II.

VALAMENNYI TÍPUSÚ TELEPRE ÉRVÉNYES JÁRVÁNYVÉDELMI SZABÁLYOK

1. Munkavégzéshez szükséges eszközöket, felszereléseket, berendezéseket egyik istállóból a másikba csak tisztítás és fertőtlenítés után lehet átvinni.
2. Alomanyagot és takarmányt csak olyan helyről szabad a telepre bevinni, ahol garantáltan nincs a takarmányban az alombogár petéje, lárvája, bábja vagy imágója. A bejövő és a silóban lévő takarmányt ebből a szempontból célszerű ellenőrizni (egy kisebb mintát 2-3 hétig zárt üvegedényben megfigyelés alatt tartani).
3. Tojóállományokat tartó telepre használt tojástálcát és papírdobozt bevinni szigorúan tilos!
4. Gondoskodni kell a vadon élő madarak (galamb, veréb) távoltartásáról, akik fertőzőshordozók lehetnek. Ehhez már korszerű hálózási és egyéb madártávoltartási technológiák léteznek, melyről érdeklődjön kártevőirtó szakemberénél.
5. A telepen és az istállók körül a rágcsálóirtást rendszeresen és folyamatosan szakemberrel el kell végeztetni, mivel ezek a kártevők is fertőzőshordozók lehetnek.

Amennyiben az alombogár probléma kezelésével kapcsolatban bármilyen kérdése merülne fel, keresse tanácsadóinkat, szakembereinket az alábbi elérhetőségeken:

Állatorvos, parazitológus: Dr Merényi László (NEDU Kft) tel:06-30/225-2292, e-mail: merenyil@indamail.hu

Technológiai tanácsadó valamint a BOMBEX®FARUMY® rovarirtó koncentrátum forgalmazója: Agrosol 2000 Kft, Gödöllő

Munkatársaink:

Fuferenda László: fuferenda.laszlo@agrosol.hu, 06-30/423-4246

Kalmár Ádám: godollo@agrosol.hu, 06-28-545-506

Gyimesi Erika: gyimesi.erika@agrosol.hu

Készítette: Agrosol 2000 Kft, 2019

